

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดพระพุทธศาสนาและจริยธรรม
ระดับประถมศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

ลูกนก
ข

พิมพ์แจกครั้งที่ ๑ จำนวน ๔๕,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๒๘

ผู้จัดพิมพ์ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 974 - 10 - 0350 - 1

หนังสือส่งเสริมการอ่าน

ชุดพระพุทธศาสนาและจริยธรรม

ระดับประถมศึกษา

เรื่อง

ลูกนก

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุด
พระพุทธศาสนาและจริยธรรมเรื่อง ถูกกนก สำหรับระดับประถมศึกษา
ชั้น กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้
ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒๘

ว.ร.น.

(นายพะยอม แก้วกำเนิด)

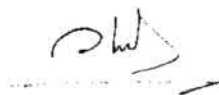
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติไทยมาช้านาน มีส่วนช่วยให้สังคมไทยอยู่ได้อย่างสันติสุข ช่วยสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนวัฒนธรรมไทยมาตลอด กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนา และเห็นควรส่งเสริมให้นักเรียน ตลอดจนเยาวชนได้ยึดมั่นปฏิบัติตามหลักธรรมโดยสม่ำเสมอ จึงได้มอบหมายให้กรมวิชาการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ขึ้น ในการจัดทำหนังสือดังกล่าว กรมวิชาการได้ขออนุมัติกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสืออ่านเพิ่มเติมและหนังสืออุทิศเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและจริยธรรม ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาชั้นคณะหนึ่ง ดังรายชื่อท้ายหนังสือนี้

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดพระพุทธศาสนาและจริยธรรม ระดับประถมศึกษา เรื่อง ลูกนก นี๋ นางพุลศรี เจริญพงษ์ เป็นผู้เขียน นางแม่นาส ขวลิต เป็นผู้ตรวจ เป็นเรื่องที่ส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักในความมีเมตตาจิต การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการให้ทานอันเป็นคุณธรรมที่ช่วยให้ทั้งผู้ปฏิบัติและผู้รับมีความสุข เป็นการผ่อนคลายทุกข์ของผู้คนในสังคมได้อย่างหนึ่ง การเขียนผูกเป็นเรื่องที่อ่านเพลิน จึงมีคุณค่าที่นักเรียนและผู้สนใจจะได้อ่านเป็นอย่างยิ่ง

กรมวิชาการขอขอบคุณคณะกรรมการฯ ผู้เขียน และผู้ตรวจ
ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้หนังสือนี้สำเร็จด้วยดีไว้ ณ โอกาสนี้

(นายวิเวก ปางพุฒิพงศ์)

อธิบดีกรมวิชาการ

๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

หน้า

๑. ไหว้พระ – สวดมนต์	๑
๒. การให้ทาน	๕
๓. การเบียดเบียน	๒๐
๔. ความเอื้อเฟื้อ	๓๐

ไหว้พระ - สวดมนต์

“คุณแม่ขา สวดมนต์เสร็จแล้วหรือคะ”

หนูน้อยวัยแปดขวบคลานกระดุ้งกระเตี้ยมเข้ามาหาแม่ของเธอในห้องพระ ขณะที่แม่ก้มลงกราบพระ หนูน้อยนั่งมองดูอาการกราบอันนอบน้อมของแม่ด้วยความพอใจ

“ลูกนกชอบดูตอนคุณแม่กราบพระจังเลยคะ”

แม่ของลูกนกอมยิ้มมิได้พูดว่าอะไร จนกระทั่งกราบพระครบ ๓ ครั้งแล้ว จึงนั่งพับเพียบลงข้าง ๆ ลูกสาวคนช่างพูด พลังเชยคางด้วยความรักและเอ็นดู

“ทำไมรีบตื่นแต่เช้าล่ะจ๊ะลูก วันนี้โรงเรียนหยุดน่าจะนอนให้สบาย ๆ ดุชิจ๊ะ ท้องฟ้ายังไม่ทันจะสว่างเลย”

“ลูกอยากจะมาสวดมนต์พร้อมกับคุณแม่คะ ก็เลยรีบตื่น แต่ก็ยังไม่ทันคุณแม่อยู่ดี”

“งั้นหรือจ๊ะลูก” แม่พูดพลาบดิงลูกเข้ามากอดแนบอก

“มาซิจ๊ะ แม่จะสอนให้ลูกสาวดมนต์”

ลูกนกสายหน้า

“ไม่เป็นไรหรอกค่ะ คุณแม่ขา วันนี้คุณแม่สวดเสร็จแล้วจะสวดทำไมอีกคะ คุณแม่สอนลูกกราบพระให้สวย ๆ ก่อนก็ได้ค่ะ พรุ่งนี้พอนาฬิกาปลุกดังขึ้นนกก็นอนตื่น แล้วสวดมนต์พร้อมกับคุณแม่ค่ะ”

“ถ้านาฬิกาปลุกดังกริ่ง ๆ แล้วลูกนกยังไม่ตื่นล่ะจ๊ะ” แม่ถามยิ้ม ๆ

“คุณแม่ก็มากระซิบทีหูของลูกซิคะ” ลูกนกพูดพลางทำท่าทางประกอบ

แม่อดขำไม่ได้ พูดพร้อมกับหยิกแก้มลูกสาวเบา ๆ

“นาฬิกาปลุกเสียงดังออกสนั่น ลูกยังไม่ตื่น แล้วจะให้แม่กระซิบทีหูของลูก แล้วลูกจะตื่นหรือจ๊ะ”

ลูกนกรีบตอบสวนทันควัน

“ตื่นซีคะ คุณแม่ เพราะพอคุณแม่มากระซิบทีข้างหูของนก นกก็ต้องจิกจี้ แล้วนกก็นอนตื่นเองแหละค่ะ”

“ແหม ลูกนกของแม่” แม่พูดพลางหัวเราะ

“มีอะไรให้แม่ขำอยู่เรื่อยเชียวนะ มาซิลูก อยากจะกราบพระให้สวยงามถูกต้อง แม่จะทำให้ดูเป็นตัวอย่างซ้ำ ๆ”

แม่พูดพลางก็ทำท่ากราบพระให้ลูกนกดูอีกครั้งหนึ่ง

“อย่างนี้แหละลูกเขาเรียกว่ากราบแบบ **เบญจางคประดิษฐ์** คือต้องนั่งคุกเข่ากราบลงไป ให้น้ำผาจรดกับพื้นอย่างนี้ ทำ

ตามแม่ชีจ๊ะ กราบให้ครบ ๓ ครั้งนะจ๊ะ”

ลูกนกกราบตามแม่จนครบ ๓ ครั้ง พลังตามด้วยความสงสัย

“กราบสวย ๆ อย่างที่คุณแม่สอนลูกนกนี้ดียังไงคะ แล้วก็กราบ ๓ ครั้งนี้หมายความว่ายังไงคะ เวลาลูกกราบคุณแม่ ลูกยังกราบคนเดียวแบบนี้คะ ทำไมเวลากราบพระจึงต้องกราบ ๓ ครั้งคะ”

“โอ้โฮ คำถามของลูกแม่ยาวจังเลย”

แม่ทำตาโต ลูกนกยกมือขึ้นมาปิดปากพลางหัวเราะชอบใจ

“ตอบทีละข้อชีคะ คุณแม่ขา”

“กราบพระสวย ๆ ที่เรียกว่า **เบญจางคประดิษฐ์** นั้น เป็นการกราบที่แสดงความเคารพอย่างสูงสุดจะลูก ส่วนที่เรากราบ ๓ ครั้งนั้น เป็นการกราบพระพุทธรูปเจ้าครั้งหนึ่ง กราบพระธรรมของพระพุทธรูปเจ้าครั้งหนึ่ง และกราบพระสงฆ์อีกครั้งหนึ่ง รวมเป็น ๓ ครั้ง การกราบแบบนี้ให้ลูกสังเกตนะจ๊ะว่าต้องแบมือด้วย”

ลูกนกพยักหน้าช้า ๆ แสดงว่าเข้าใจแล้ว

“คุณแม่ขา คุณแม่สอนให้ลูกนกทุกวันนะคะ ลูกจะได้กราบพระสวย ๆ เหมือนคุณแม่ค่ะ”

“ได้จ๊ะ ถ้าลูกไม่เบื่อเสียก่อน แล้วเรื่องสวดมนต์ล่ะจ๊ะ ลูกสนใจมากไหมจ๊ะ”

“สนใจมากชีคะคุณแม่ ลูกนกถึงได้ให้คุณแม่ปลุกลูกตอน

เข้ามิดใจคะ”

“ที่โรงเรียนของลูก เขาก็สอนอยู่บ้างแล้วไม่ใช่หรือจ๊ะ”
แม่ถาม

ลูกนกพยักหน้า “คะ คุณแม่ แต่ก็สวดกันคนละที่สองที
ก็เลยไม่ค่อยจะพร้อมเพรียงกันเท่าไร”

แม่ออกความเห็น

“อยู่กันคนละห้อง สวดได้แค่นั้นก็นับว่าดีถมเถไปแล้วนะจ๊ะ
สำหรับเด็ก ๆ”

“แต่สำหรับลูกอยากสวดมนต์ทำเสียงให้ได้像你แม่
คะ”

“ถ้าจะเตรียมไปเป็นต้นเสียงกรรมงลูก” แม่ถามพลาง
เชยคางลูก

“เปล้าหรือคะ ลูกชอบของลูกเองคะ”

“ถ้าลูกนกชอบ จะสวดมนต์กับแม่ทั้งตอนเช้าตอนค่ำหรือ
เปล้าลูก”

ลูกนกรีบส่ายหน้าทำตาปรือ ๆ ลากเสียงยานคาง

“ตอนค่ำไม่ใช่หวะคะคุณแม่ขา พอทำการบ้านเสร็จก็ง่วง
แล้วคะ”

แม่หัวเราะเบา ๆ

“แม่ก็ว่าอย่างนั้นแหละ เวลาไปโรงเรียน ทั้งเรียนทั้งวิ่งเล่น
ก็คงจะเพลียแล้ว พอค่ำลงไม่ทันไร ก็ต้องให้แม่แบกไปส่งที่
เตียงนอนแทบจะทุกคืน”

“จริง ๆ หรือคะคุณแม่ ลูกนกคิดว่า ลูกนกเดินไปนอนเองเสียอีก”

“มีบ้างเหมือนกันแหละลูกที่นกเดินไปเอง แต่ส่วนมากแล้ว ไม่คุณพ่อก็แม่ก็แหละจะที่ต้องแบกลูกไปส่งที่เตียงนอน”

ลูกนกยกมือปิดปากหัวเราะคิก ๆ

“ลูกนกทำอย่างนี้เป็นบาปหรือเปล่าคะคุณแม่ ที่โตแล้วยังทำตัวเป็นลูกแดงของคุณพ่อคุณแม่”

แม่ลูบศีรษะลูกนกเบา ๆ

“ไม่หรอกจ้ะลูก เราพ่อแม่เต็มใจช่วยเหลือลูกจ้ะ”

ลูกนกกราบลงบนตักของแม่

“ขอบพระคุณค่ะ คุณแม่ขา ลูกนกอยากทราบว่าการสวดมนต์ที่ดียังไงคะ คุณแม่ถึงสวดทั้งเช้าทั้งค่ำคะ”

“การสวดมนต์เป็นการระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า ระลึกถึงคุณของพระธรรม และระลึกถึงคุณของพระสงฆ์ นอกจากจะได้รับความรู้ความเข้าใจในคำแปลของบทสวดมนต์ต่าง ๆ แล้ว ยังทำให้จิตใจสบายมีความสุขอีกด้วยจ้ะ”

“มีน้าเล่า คุณแม่ของลูกนกถึงได้ขอบสวดมนต์ทุก ๆ วัน”

“เอาไว้ให้ลูกของแม่โตกว่านี้อีกสักหน่อย แม่จะสอนให้ลูกสวดมนต์หลาย ๆ บท”

ลูกนกดึงมือแม่มากอด พลาจประจบ

“เพื่อลูกนกจะได้มีความสุขอย่างคุณแม่ ใช่มั้ยคะ”

แม่พยักหน้ายิ้มน้อย ๆ

“ก็ใช่ะซีจ๊ะลูก สิ่งใดที่จะเป็นประโยชน์ เป็นความดีงาม พ่อแม่ทุกคนก็จะต้องชวนขวายพยายามทำเพื่อลูก”

“เพราะอะไรหรือคะ”

“ก็เพราะว่า พ่อแม่รักลูกมากนะซีจ๊ะ” แม่พูดพลางหอมแก้มลูกนกกเบา ๆ

ลูกนกกชนหน้าลงบนตักของแม่

“พ่อแม่ของคนอื่น ๆ จะรักลูก ๆ เหมือนอย่างที่คุณพ่อคุณแม่ของนกรักนกกไหมคะ”

แม่เอนกายพิงฝาห้องอยู่ในท่าสบาย ๆ

“พ่อแม่ทุกคนในโลก ล้วนรักลูกของตนเองทั้งนั้น”

“โชคดีที่วันนี้เป็นวันหยุด ไม่ต้องไปโรงเรียน เลยนั่งคุยกับคุณแม่ได้นาน”

แม่พยักหน้าไปทางหน้าต่าง

“ท้องฟ้าเริ่มสว่างแล้วละลูก ป่านนี้คุณพ่อคงจะบริหารร่างกายอยู่ที่สนามหญ้าหน้าบ้าน ไปบริหารร่างกายกับคุณพ่อเถอะจ๊ะ แม่จะได้ไปเตรียมอาหารมื้อเช้าใจจ๊ะ”

ทบทวนชวนคิด

๑. การกราบพระต้องกราบกี่ครั้ง เป็นการทำความเคารพอะไรบ้าง
๒. กราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ กราบอย่างไร เป็นการแสดงความเคารพอย่างสูงใช่ไหม
๓. การสวดมนต์มีประโยชน์อย่างไร
๔. เพราะอะไรพ่อแม่จึงพยายามทำแต่สิ่งที่ดีมีประโยชน์ให้กับลูก ๆ

๒

การให้ทาน

พ่อและลูกนกกำลังวิ่งออกกำลังกายกันอยู่ที่สนามหญ้าหน้าบ้าน แม่เดินมาสมทบพลางร้องเรียกลูกนก

“ลูกนกมาหาแม่หน่อยซีจ๊ะ”

ลูกนกกระวีกระวาดออกจากสนามมาหาแม่ แม่ส่งขำขำสวยให้ลูก

“ลูกช่วยเอาข้าวขามนี้ ไปใส่ขามข้าวของพวกนกที่ได้ต้นไม้ให้แม่หน่อยจ๊ะ”

“กะ คุณแม่”

ลูกนกรับขามข้าวจากแม่ เตรียมจะวิ่งไปปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ก็ต้องชะงักเมื่อได้ยินเสียงของพ่อร้องถาม

“ลูกนก เมื่อตะกี้เราวิ่งรอบสนามได้กี่รอบแล้วนะลูก”

“๒๐ รอบกะคุณพ่อ”

พูดจบลูกนกก็รีบวิ่งต่อไปที่ต้นไม้ใหญ่ข้างบ้าน มีนกหลายตัวจับอยู่บนกิ่งไม้ ส่วนมากเป็นนกกระจอก มีนกอินทรีมาเกาะต้นไม้เพื่อรอกินข้าวอยู่ เช่น นกปรอดหรือนกกรอด นกกางเขน นกเอี้ยงตัวโต ๆ เสียงดัง ๆ ก็มา

ก่อนที่ลูกนกจะไปถึงที่ได้นั้น บรรดาพวกนกทั้งหลายต่างก็พากันส่งเสียงร้องอยู่แข็งแะ “คงจะคุยกันบ้าง ร้องหิวอาหารบ้างเป็นแน่” ลูกนกคิด เพราะในบรรดานกเหล่านี้ บางตัวเป็นลูกนก เพิ่งเริ่มบินได้ระยะสั้น ๆ แม่นกก็ยังต้องประคับประคองลูกที่ยังอ่อนนั้นด้วยการคาบข้าวมาป้อนใส่ปากให้ลูกของตน ตามป้อนคำแล้วคำเล่า อันเป็นการแสดงออกซึ่งความรัก ความห่วงใย ความเอาใจใส่ที่แม่นกมีให้กับลูกของตน

ไม่เพียงแต่พ่อแม่ของเราเท่านั้นที่ท่านรักและเอาใจใส่ต่อเรา แม้พ่อแม่ของบรรดาลูกนกทั้งหลาย ก็รักและเอาใจใส่ต่อลูก ๆ ของมันเหมือนกับคนเช่นกัน เพราะฉะนั้นเด็ก ๆ ทั้งหลายควรมีความเมตตาต่อสัตว์เหล่านี้รวมทั้งสัตว์อื่น ๆ ด้วยการให้ทานข้าวและน้ำ และไม่รังแกสัตว์ให้ต้องได้รับความเจ็บปวด หรือล้มตายด้วยประการใด ๆ ทั้งสิ้น

ลูกนกวิ่งมาถึงที่ได้นั้นแล้ว เดินเข้าไปใกล้ขามดินที่ผูกแขวนอยู่บนกิ่งไม้ บรรจงเทข้าวสวยลงในขามดินผืนนั้น ด้วยเกรงว่าจะหกเลอะเทอะ ข้าวที่นำมาให้เป็นทานแก่บรรดานกทั้งหลายนั้นเต็มจนพูนขาม

ระหว่างที่ลูกนกกำลังเทข้าวอยู่นั้น เสียงจิ้งจอกแจ๊กจอกแจ

หยุดลงชั่วขณะหนึ่ง พ่อเทข้าวเสร็จหนูน้อยก็หันกลับวิ่งไปหาคุณแม่ พวกนกทั้งหลายที่จับอยู่ตามกิ่งไม้ ต่างก็ถลาลงมาจับบนขอบชามดินเผาที่ใส่ข้าวพากันจิกกินกันอย่างเอร็ดอร่อย บางตัวก็ลงมาจิกกินที่พื้นดินซึ่งพรรคพวกของตนทำข้าวร่วงหล่นลงมา

หนูน้อยหันไปมองดูภาพนกหลายตัวกำลังสาละวนกินข้าวด้วยความพอใจ พลังขึ้นวิ่งไปที่พวกนกส่งเสียงพูดเบา ๆ ด้วยเกรงนกจะตกใจบินหนีไป

“พวกเจ้าควรจะต้องขอบคุณคุณแม่ของฉันรู้ไหม ที่เอามาให้พวกเจ้ากินทุกวัน ๆ”

พูดจบหนูน้อยก็เตรียมจะวิ่งไปทางหน้าบ้าน พลันก็ได้ยินเสียงเล็ก ๆ น่ารักร้องตอบว่า

“พวกเราทุกตัวขอบคุณคุณแม่ของคุณนก พวกเราทุกตัวรักคุณแม่และคุณนก”

ลูกนกวัยแปดขวบทำสีหน้าแปลกใจที่ได้ยินเสียงพูดอันน่ารักนั้นเหลียวมองคุณนกแต่ก็ไม่เห็นมีอะไรผิดปกติ นกทุกตัวกำลังจิกกินข้าวกันด้วยความหิว หนูน้อยขมวดคิ้วด้วยความสงสัย

“เอ เราได้ยินเสียงพูดจริง ๆ นี่นา ใครหนอ เป็นคนพูด”

ลูกนกพูดพึมพำ พลังเดินไปหาพ่อแม่ พ่อยังคงวิ่งรอบ ๆ สนามและผ่านมาตรงหน้าของลูกนกพอดี ร้องถามลูกเสียงหอบ ๆ

“บ่นอะไรหรือลูก”

“คุณพ่อวิ่งได้กี่รอบแล้วคะ”

พ่อวิ่งคล้อยหลังไปแล้ว แม่นั่งอยู่ที่ขอบสนามจึงเป็นคน
ตอบแทน

“๒๕ รอบแล้วจ๊ะ”

“จวนครบแล้วซีคะ คุณพ่อ” ลูกนกพูดจบก็นั่งลงที่ขอบ
สนามใกล้ ๆ แม่

“คุณพ่อจะต้องวิ่งให้ได้วันละ ๔๐ รอบคะคุณแม่”

“งั้นเธอลูก แล้วลูกนกล่ะจะ วิ่งได้วันละกี่รอบ

ลูกนกหัวเราะก่อนตอบแม่

“นกก็วิ่งบ้าง เดินบ้าง หุุดบ้าง สู้คุณพ่อไม่ได้หรอกค่ะ”

พ่อวิ่งมาชะลอที่ข้างหน้าคุณแม่และลูกนก ใบหน้ายิ้มแย้ม
แจ่มใส

“นิทานอะไรพ่อ หือนก”

“นกชมคุณพ่อให้คุณแม่ฟังต่างหากคะ” ลูกนกพูดพลาง
ลุกขึ้นยืนพร้อมแม่

“คุณพ่อขา ลูกจะเข้าบ้านกับคุณแม่ก่อนละนะคะ จะได้ไป
เตรียมอาหารเข้าให้คุณพ่อค่ะ”

ลูกนกเดินคลอเคลียมากับแม่ ผ่านต้นไม้ใหญ่อันเป็นที่
ชุมนุมของบรรดานกทั้งหลาย เห็นกระแตสองตัววิ่งผ่านไปตาม
กิ่งไม้ พวกนกแตกฮือบินหนีไป

พอกระแตได้ตามกิ่งไม้พ้นไปแล้ว พวกนกก็กลับมาจิกกิน
ข้าวดังเดิมอีก ลูกนกอดนึกถึงเสียงที่แว่ว ๆ แสดงความขอบคุณเมื่อ
สักครู่นี้ไม่ได้ แต่ก็ไม่กล้าเล่าให้แม่ฟัง ด้วยเกรงจะถูกหาว่า

เหลวไหล พลังนึกในใจว่า

“เราอาจจะนึกไปเองละมัง เพราะเห็นคุณแม่ใจดี เอาข้าวมาให้พวกนกกินกันทุกวัน ๆ พวกนกก็ควรจะนึกถึงความดีของคุณแม่ด้วยความขอบพระคุณ และรักคุณแม่ให้มาก ๆ นึกไปนึกมาก็เลยได้ยินเสียงเหมือนนกพูด ขึ้นเล่าเรื่องนี้ให้คุณแม่ฟัง คุณแม่คงจะจำตายแล้วหาว่าเราเล่าเรื่องตลกให้ฟัง”

ลูกนกจึงเดินตามแม่ไปเจิบ ๆ เข้าไปในบ้านเพื่อช่วยแม่ทำอาหารมื้อเช้า

ที่โต๊ะอาหารเช้าวันนั้น ทุกคนแต่งตัวตามสบายเนื่องจากเป็นวันหยุด พ่อ แม่ ไม่ต้องไปทำงาน ลูกนกก็ไม่ต้องไปโรงเรียน แม่ตักข้าวใส่จานให้พ่อและลูกนก พลังถามพ่อ

“ไงคะคุณ วันนี้วิ่งรอบสนามได้ถึง ๔๐ รอบไหมคะ”

พ่อหัวเราะอย่างอารมณ์ดี

“ก็ต้องให้ถึงสี่จ๊ะ ถึงจะเป็นระยะทาง ๒ กิโลเมตร”

ลูกนกเอียงคอถามพ่อบ้าง

“ทำไมถึงต้องให้ได้ระยะทาง ๒ กิโลเมตรด้วยล่ะคะคุณพ่อ”

“แม่ตอบแทนคุณพ่อก็ได้จ๊ะลูก เพราะคุณพ่อได้ไปเห็นเพื่อนคนหนึ่งของคุณพ่อเขาวิ่งตอนเช้า ๆ วันละ ๒ กิโลเมตร แล้วเขาก็น้ำหนักอึ้งด้วย เขาออกกำลังกายสองอย่างนี้ทุกวัน ๆ เขามองดูเป็นหนุ่มสดใสแข็งแรง คุณพ่อก็เลยอยากจะสดใสอย่างเขาบ้าง”

“คุณพ่อขา การออกกำลังกายนี้ทำให้คนเป็นหนุ่มสดใส

“ได้จริง ๆ หรือคะ”

“จริงซีจ๊ะ ลูกนก นอกจากการออกกำลังกายจะทำให้สไตแข็งแรงแล้ว ยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้ร่างกายสไตแข็งแรงด้วยเหมือนกัน อยากรู้ไหมจ๊ะ”

ลูกนกเขย่าแขนพ่อเบา ๆ

“อยากรู้ซีคะ คุณพ่อ”

“การไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ หรือเสพของมึนเมาต่าง ๆ ใจจ๊ะ จะทำให้คนเรามีสุขภาพร่างกายที่สไตแข็งแรงดี และแก่ช้าด้วย”

ลูกนกพยักหน้าเป็นเชิงเห็นด้วย

“จริงสินะคะ คุณพ่อของลูกนกไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่เลย ดีแท้ ๆ”

แม่อมยิ้มพลางสนับสนุนคำพูดของลูกสาว

“แค่นี้ก็ทำให้คุณพ่อของลูกนกเป็นหนุ่มไม่รู้จักบอญอยู่แล้วเห็นไหมลูก”

ลูกนกมองหน้าพ่อ พลางตั้งคำถาม

“ถ้าอย่างนั้น คุณพ่อจะต้องมาออกกำลังกายให้เป็นหนุ่มอีกทำไมล่ะคะ เพราะคุณแม่บอกว่า การไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ก็ทำให้คุณเป็นหนุ่มไม่รู้จักบอญอยู่แล้ว”

พ่อยิ้ม พลางอธิบายให้ลูกฟัง

“การออกกำลังกายตอนเช้า ๆ ทำให้เราได้อากาศบริสุทธิ์ ทำให้เราได้ยืดเส้นยืดสาย เพราะการนั่งทำงานทั้งวัน จิ้นไม่บริหาร

ร่างกายเลยก็หลังแข็งแอ่นเสียลูก ดีไม่ดีก็ต้องหาหมอนวดตั้งแต่ยังหนุ่ม ๆ ละก็แย่เลย”

เมื่อพ่อพูดจบ ลูกนกก็หันไปจับแขนแม่พลางพูดบ้าง

“คุณแม่ขา ต่อไปนี้คุณแม่จะต้องบริหารร่างกายอย่างคุณพ่อบ้างแล้วนะคะ คุณแม่จะได้เป็นสาวไม่แพ้คุณพ่อไงคะ”

แม่หัวเราะซ้ำในคำพูดของลูกสาว

“ถ้าแม่มัวมาวิ่งรอบสนามวันละ ๔๐ รอบอย่างคุณพ่อแม่ก็ไม่ได้สวดมนต์ชี้อะ แล้วก็ไม่มีใครทำอาหารเข้าให้รับประทานกันด้วย ลูกนกทำแทนแม่ได้ไหมล่ะจ๊ะ”

ลูกนกอมยิ้มพลางส่ายหน้า ทำเสียงยานาง

“ไม่ไหวละค่ะ จินให้นกเป็นคนทำอาหารให้ คุณพ่อคุณแม่คงจะผอมแย่ไปเลย เพราะรับประทานไม่ลง”

ลูกนกพูดจบก็เปลี่ยนเรื่องสนทนา ด้วยใจยังอดคิดถึงเรื่องให้ข้าวนกเมื่อเช้านี้ไม่ได้

“คุณแม่ขา ทำไมเราต้องเอาข้าวไปให้นกเหล่านั้นกินทุกวันด้วยคะ”

“ครั้งหนึ่งบ้านเราเคยเลี้ยงสุนัข ลูกจำได้ไหมจ๊ะ แล้วเราก็เอาข้าวให้สุนัขกินทั้งเช้าและเย็น พวกนกทั้งหลายก็พากันมากินข้าวที่เหลือ ๆ ของสุนัข สุนัขก็ไล่กัด แม่เห็นอย่างนี้อดสงสารไม่ได้ ก็เลยเริ่มให้ข้าวนกตั้งแต่นั้นมาจ๊ะ”

“คุณแม่ขา คุณแม่ให้ข้าวพวกนกกินอย่างนี้เสมอ ๆ พวกนกจะรู้สึกถึงความดีของคุณแม่ไหมคะ”

“การที่เรามีจิตเมตตาปรารถนาดีกับใคร ๆ แม้ผู้นั้นจะเป็นเพียงสัตว์เดรัจฉานก็ตาม แต่กระแสดีแห่งความปรารถนาดีนั้น ก็จะต้องถึงกัน ลูกไม่ได้สังเกตหรือจ๊ะ เมื่อเวลาลูกเอาข้าวไปให้พวกนกกินนะ มันไม่ค่อยจะหนีเราหรอก ทั้ง ๆ ที่เราไม่ได้เลี้ยงนกพวกนี้มาสักหน่อย มาจากไหนกันก็ไม่ทราบ มากมายหลายชนิด แต่มันก็ไม่ค่อยจะกลัวเรา หนีเรา นั่นแสดงว่าพวกนกเหล่านี้รู้ว่าเรามีเมตตาต่อพวกมัน”

พ่อเสริมคำพูดของแม่อีกว่า

“การให้ทานเป็นการเสียสละอย่างหนึ่ง ที่ทำให้เกิดความสุขใจเบิกบานใจทั้งผู้ให้และผู้รับ ทั้งผู้ให้ทานยังเป็นที่รักของผู้รับอีกด้วย”

คำพูดของพ่อ ทำให้ลูกนกหวนคิดถึงเสียงเล็ก ๆ น่ารักนั้นอีก ดังชัดเจนเหมือนผู้พูดอยู่ต่อหน้า

“พวกเราทุกตัวขอบคุณคุณแม่ของคุณมาก พวกเราทุกตัวรักคุณแม่และคุณนก”

ลูกนกพยักหน้าน้อย ๆ เป็นการสนับสนุนคำพูดของพ่อ

“คุณพ่อขา ลูกเชื่อว่าพวกนกต้องรักเราค่ะ ที่เราอุตส่าห์เอาข้าวมาให้กินทุกวัน ๆ วันละเต็มชาม”

“แน่นอนลูกรัก คนเราไม่เพียงแต่จะให้ทานแก่สัตว์เท่านั้น แม้มนุษย์ด้วยกันเอง หากผู้ที่มีฐานะดีกว่า รู้จักเสียสละข้าวของเงินทองให้กับผู้คนที่มีความยากจนขาดสันทุภย์ยากบ้าง โลกของเรานี้ก็就会有ความสุขมากขึ้น เพราะคนเราจะต้องรักกันและ

**คิดถึงความดีของกันและกัน และรู้จักตอบแทนความดี คือบุญคุณที่มี
ผู้เสียสละมอบให้แก่ตนนั้น”**

ทบทวนชวนคิด

๑. การให้ทานคืออะไร
๒. นักเรียนคิดจะช่วยผู้อื่นที่ทุกข์ยากกว่าหรือไม่
๓. ถ้ามีคนมาให้อะไรกับเรา เราควรจะตอบแทนบุญคุณ
เขาหรือไม่

๓

การเบียดเบียน

“คุณแม่ขา มาดูอะไรนี่ชีคะ คุณแม่ขา”

เสียงลูกนกร้องเรียกแม่ดังเร่ร่อน แม่วางงานที่กำลังทำอยู่ เดินไปหาลูกอย่างรีบด่วน

“มีอะไรหรือลูก”

ลูกนกพูดพลางชี้มือไปที่ขามข้าวของพวกนก

“ดูชีคะ คุณแม่ เมื่อเช้านี้ลูกเอาข้าวมาใส่จานปูนขาม มาเดี๋ยวนี้ข้าวเกือบจะหมดเกลี้ยงขามแล้ว”

แม่หัวเราะก่อนตอบ

“โธ่ แม่นึกว่ามีเรื่องร้ายแรงอะไรเสียอีก ที่แท้ก็เร่งให้แม่มาดูว่านกกินข้าวหมดขาม”

ลูกนกส่ายหน้าช้า ๆ

“ไม่ใช่อย่างนั้นนะชีคะ ข้าวที่หมดไปนี้ไม่ใช่เพราะพวกนกนะคะ แต่เป็นการกระทำของหนูตัวหนึ่งล่ะ”

ลูกนกพูดพลางชี้มือไปทางนอกรั้วลวดหนาม

“ไฉนคะ วิ่งมาจากท้องน่านั่น แล้วก็ปีนต้นไม้ขึ้นไปไต่ตามกิ่งไม้ แล้วก็ไต่ตามเชือกที่คุณแม่ผูกขามข้าวไว้ ลงมานอนกินในขามข้าวเลยนะคะ”

ฟังลูกนกรายงานให้ฟัง แม่ถึงกับส่ายหน้าอย่างอ่อนใจ

“ไม่น่าเชื่อเลยว่าหนูมันจะมีความสามารถถึงขนาดนั้น เชือกเส้นเดียวที่คุณแม่ผูกห้อยขามข้าวนก ก็เพื่อเลี้ยงพวกหนูนี้แหละ เพราะเห็นว่าหนูเป็นสัตว์สกปรก อีกทั้งยังอาจจะนำเชื้อกาฬโรคมาให้เราอีก แม่ก็เลยไม่อยากจะให้มาวุ่นวายในบ้านของเรา”

“ลูกนกก็จำได้ว่าคุณแม่สั่งไว้อย่างนั้น ก็เลยไล่มันไป ไม่ยอมให้มันมากินข้าวในขามของนก มันจะโกรธลูกหรือเปล่าก็ไม่ทราบ เพราะท่าทางมันกำลังหิวจัดเสียด้วยซีคะ”

“คุณพ่อก็เตือนเสมอ ๆ ว่าไม่ให้เราให้ข้าวแก่หนู ด้วยเกรงว่าจะทำความเดือดร้อนให้ในภายหลัง เคี้ยวแม่จะต้องผูกเชือกเสียใหม่ เพื่อไม่ให้หนูมาเบียดเบียนข้าวของนกอีก และถึงแม้พวกนกเอง ลูกก็อย่ามาขึ้นคลุกคลีมากนักนะ เพราะนกพวกนี้ก็บินไปไหนมาไหนกันทั่ว ๆ ไป อาจจะนำเชื้อโรคบางอย่างมาสู่คนได้เหมือนกัน”

“คะ คุณแม่”

แม่จูงมือลูกนก

“ลูกเข้าบ้านเถอะจ๊ะ แม่เตรียมขนมไว้ให้ลูกถ้วยหนึ่ง ไปรับประทานเสียซิลูก ตอนบ่าย ๆ คุณพ่อจะพาไปซื้อต้นไม้ที่

สวนจตุจักรจ๊ะ”

ลูกนกเดินตามแม่เข้าไปในบ้าน และนั่งลงที่เก้าอี้เพื่อรับประทานขนมที่แม่จัดไว้ให้ แม่เดินขึ้นบันไดไปชั้นบน เพื่อจัดทำความสะอาดในห้องต่าง ๆ

ลูกนกดักขนมใส่ปาก พलगทอดสายตามองออกไปนอกหน้าต่าง เห็นนกหลายตัวโผบินลงมาจากที่ซามข้าวแล้วก็พากันจิกกินอย่างเอร็ดอร่อย บางตัวกินเสร็จแล้วก็ยังคาบเมล็ดข้าวติดปากบินกลับไปด้วย แม่เคยบอกว่า “มันคงเอาไปฝากลูกอ่อน ๆ ที่รังของมัน”

ลูกนกมองดูพलगรำพึงในใจ

“แม่นกคงจะต้องคาบเอาข้าวไปป้อนลูกหลายเที่ยวหน่อยสินะ เพราะข้าวเพียงนิดหน่อยจะอิมอะไร แล้วลูกนกรังหนึ่ง ๆ เราเคยเห็นว่ามีตั้งหลายตัว แม่นกคงจะเหนื่อยที่ต้องหาอาหารไปเลี้ยงลูก เหมือนคุณแม่ของเราก็คงจะเหนื่อยที่ต้องทำงานหาเงินมาเลี้ยงเรา ทั้งคุณพ่อและคุณแม่ช่างดีต่อเราแท้ ๆ เอาไว้ให้ลูกโตเสียก่อน เรียนหนังสือจบ ได้งานทำมีเงินเดือน ลูกคงจะได้เลี้ยงคุณพ่อคุณแม่บ้างหรอก”

ลูกนกนั่งรำพึงพलगดักขนมใส่ปากไปเรื่อย ๆ มองเห็นกระต่ายสองตัวกำลังไต่กิ่งไม้ลงมาจากที่ซามข้าวของนก แล้วใช้สองเท้าหน้าหยิบข้าวใส่ปาก ทำท่าเคี้ยวข้าวน่าเอ็นดู ลูกนกเห็นดังนั้นถึงกับส่งเสียงหัวเราะออกมาอย่างขบขัน

“อ้อ กระแด่ก็กินข้าวด้วยเหมือนกันหรือนี่ เออ พ่อ กระแด่ลงมากินข้าวพวกนกก็บินหนีไปหมด”

ทันใดนั้นลูกนกก็มองเห็นคางคกตัวหนึ่งกระโดดออกมาจากซอกกระถางต้นไม้ ออกมาเพื่อจับแมลงกินเป็นอาหาร

“เออ ถ้าคางคกชอบกินข้าวด้วยก็ดีนะซี จะได้ไม่ต้องไปจับตัวแมลงกิน แหม อยากจะบอกเจ้าคางคกจังเลย呀 การที่เจ้าไปจับสัตว์เป็น ๆ กินเป็นอาหารนั้นมันเป็นบาป รู้หรือเปล่า”

คางคกกระโดดจับแมลงกินไปเรื่อย ๆ ได้บ้าง ไม่ได้บ้าง นกนางเขนตัวหนึ่งบินตกลงมาจากกิ่งมะม่วง มาจับกิ่งรสสุคนธ์ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ อ่างดินที่ใส่น้ำไว้ นกนางเขนมองซ้ายมองขวาด้วยความระแวงภัย แล้วก็บินลงไปยืนในอ่างน้ำนั้น เล่นน้ำอย่างเบิกบานใจ พลังสลัดปีกสลัดขนที่มีน้ำติดอยู่

“อ่างน้ำนี้ ฝีมือของคุณพ่อเรานะ เจ้านกนางเขน คุณพ่อเรารู้ว่าเจ้าและนกปรอดชอบเล่นน้ำ คุณพ่อก็เลยเตรียมไว้ให้ ทั้งยังล้างอ่างดินเผาให้เจ้าทุกวัน เปลี่ยนน้ำให้ทุกวันอีกด้วยนะจะบอกให้”

ลูกนกตกขนมใส่ปากพลงพิมพา

“แหม ขนมของคุณแม่วันนี้อร่อยจริง ๆ หมดด้วยไม่รู้ตัวเลย”

ทันใดนั้น หนูตัวหนึ่งได้วิ่งมาอย่างรวดเร็วจากท้องนา มุควั่วลวดหนามเข้ามาในบริเวณบ้าน นกนางเขนซึ่งกำลังเล่นน้ำอยู่ตกใจบินหนีไป หนูวิ่งตรงไปที่คางคกซึ่งกำลังจับแมลงกินเป็น

อาหาร หนูตัวนั้นได้กัดคางคกที่หัวของมัน

ลูกนกเห็นดังนั้นจึงรีบเปิดประตูบ้านออกไปเพื่อไล่หนู หนูเห็นมีคนมาขัดขวางก็ปล่อยคางคกวิ่งหนีไป เมื่อเห็นว่าหนูวิ่งจากไปแล้ว ลูกนกก็เดินกลับเข้ามาในบ้าน พอลูกนกนั่งที่เก้าอี้ไม่ทันไร หนูตัวนั้นก็หวนกลับเข้าในบริเวณบ้านอีก วิ่งปราดไปที่คางคกอย่างรวดเร็ว ตรงเข้ากัดที่หัวของคางคกแล้วคาบลากไป ลูกนกตกตะลึง คุณแม่เดินเข้ามาพอดี แต่เหตุการณ์ก็รวดเร็วเกินกว่าที่จะทำอะไรได้ทัน หนูได้คาบคางคกออกไปนอกรั้วลวดหนามเสียแล้ว

แม่นั่งลงที่เก้าอี้ข้าง ๆ ลูกนก พลาถถอนใจเบา ๆ

“หนูตัวนั้นต้องเป็นหนูที่เราไม่ยอมให้กินข้าวแน่นอน มันหิวหนักเข้า มันก็เลยมาเบียดเบียนชีวิตคางคก”

ลูกนกนั่งหน้าเศร้า

“กะ คุณแม่ ลูกไล่มันไปครั้งหนึ่งแล้วตอนที่มันมากัดคางคก แต่แล้วมันก็กลับเข้ามาอีก มันใจร้ายมากนะคะคุณแม่”

“พวกสัตว์ก็อย่างนี้แทบทั้งนั้น สัตว์ใหญ่ก็เบียดเบียนสัตว์เล็กคางคกคอยจับแมลงกินเป็นอาหาร หนูก็มากัดคางคกไปกิน ครั้นแล้วแมวก็มากอดจับหนู แล้วสุนัขก็มากอดกัดแมว”

“แล้วพวกเทศบาลก็มากอดจับสุนัขไปทำลาย” ลูกนกพูดต่อให้แม่

“แต่นั่นก็คงจะเป็นเฉพาะสุนัขที่ไม่มีเจ้าของ ซึ่งไม่ได้ฉีดวัคซีนกันโรคกลัวน้ำ เทศบาลเขาก็จำเป็นจะต้องมาจับเอาไปทำลาย เพราะถ้าสุนัขเกิดเป็นโรคกลัวน้ำแล้วมาเที่ยวไล่กัดคน คนก็

จะต้องตายเพราะพิษสุนัขบ้าแน่นอน”

ลูกนกถอนใจยาว

“ลูกนกสงสารสัตว์เหล่านั้นที่มันถูกเบียดเบียนกันล่ะ”

แม่พยักหน้าเป็นเชิงคล้อยตาม

“แม่เองก็สงสารเหมือนกัน นอกจากสัตว์พวกนั้นจะถูกพวกสัตว์ด้วยกันเบียดเบียนกันเองแล้ว ก็ยังถูกพวกมนุษย์อย่างเราเบียดเบียนอีก พวกนกทั้งหลายจะถูกพวกพรานนกจับเอาไปขายบ้าง เอาไปทำเป็นอาหารบ้าง บางทีพวกนกก็ถูกเบียดเบียนจากพวกเด็กซุกซน ยิ่งด้วยง่ามไม้หนั่งสะดึกถึงตายหรือพิการเพียงเพื่อความสนุกสนานเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น”

ลูกนกทำหน้าตาละห้อย

“เกิดเป็นนกนี้ไม่ดีเลยนะคะ”

แม่พยักหน้าพลาญพูดต่อไป

“ส่วนพวกหนู นอกจากจะถูกพวกแมวหรือสุนัขกัดให้ตายแล้วยังจะถูกทำร้ายจากคนอื่นเหมือนกัน เช่น ทำกรงดักหนู ทำกับดักหนู หรือทำกาบติดหนู เมื่อหนูมาติดกรงติดกับหรือติดกาบแล้ว ก็จะเอาน้ำร้อนเดือด ๆ มาราดลงไปบนตัวหนู บางทีก็จุดไฟเผา หรือบางทีก็นำกรงใส่หนูลงไปแช่ในน้ำจนกระทั่งหนูตาย”

ลูกนกตัวสั่น ร้องเสียงสั่น ๆ

“คุณแม่ขา อย่าเล่าเลยล่ะ ลูกนกกลัวล่ะ”

แม่โอบกอดลูกมาแนบอก

“ความจริงเมื่อแม่นึกถึงภาพที่เล่าให้ลูกนกฟังแล้ว แม่ก็

รู้สึกสงสารสัตว์เหล่านั้นเหมือนกัน”

“ทำไมเขาถึงต้องฆ่าหนูด้วยล่ะคะ คุณแม่”

“เพราะเขาเหล่านั้นมีความรู้สึกฝังใจว่า หนูเป็นตัวนำเชื้อโรคร้ายมาสู่คน”

“เชื้อโรคอะไรคะ คุณแม่”

“กาฬโรคจะลูก”

“พวกหนูต้องมีเชื้อกาฬโรคทุกตัวหรือคะ”

“แม่เคยถามคุณหมอที่รักษาสัตว์ ท่านก็บอกว่า ถ้าหนูตัวไหนมีเชื้อกาฬโรค หนูตัวนั้นก็ต้องตายด้วยเชื้อกาฬโรคนั้น แล้วเชื้อโรคนั้นจะแพร่ออกไปโดยหนูที่ตายนั้นจะ”

“งั้นหนูที่วิ่งไปมาได้ ก็ต้องไม่มีเชื้อกาฬโรคนะซีคะ”

“เราก็ทราบไม่ได้นะลูกในข้อนั้น และคนอื่น ๆ ก็คงจะเดาไม่ถูกเช่นเดียวกัน”

“เพราะฉะนั้นก็เลยต้องฆ่าหนูหมดทุกตัว ไข่ใหม่คะ คุณแม่” ลูกนกสรุป

“แต่บ้านเราไม่มีการฆ่านี้จ๊ะลูก ถ้าเราพยายามจับเก็บข้าวของให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ทิ้งเศษอาหารกลาดเกลื่อนถึงใส่ผงก็มีฝาปิดมิดชิดก็จะเป็นการป้องกันไม่ให้หนูเข้ามาในบ้านได้พอสมควรทีเดียวนะลูก”

แม่เล่า แต่ลูกนกแย้งขึ้นว่า

“บ้านของเราก็ได้ทำอย่างที่คุณแม่พูดแล้ว แต่หนูมันก็ยังเข้ามาวิ่งสวนสนามกันอยู่นะคะ”

“นั่นเพราะบ้านเราได้ให้ข้าวเป็นทานแก่พวกนก หนูจึงถือโอกาสเข้ามารับทานบ้าง”

ลูกนกเอามือเท้ากางจ้องหน้าแม่

“คุณแม่ขา เมื่อเวลาพวกหนูเข้ามาในบ้านเรา เช่น มาแย่งข้าวนก มาจับคางคกไปกิน คุณแม่จะไม่ใช้กับดัก กรงดัก หรือ กาวดักบ้างหรือคะ พอหนูมาติดเราก็คือเอาน้ำร้อนลาดเลย”

แม่จ๊วย ๆ ปากห้าม

“พูดอะไรอย่างนั้นลูก เวลาแม่ทอดของในกระทะ น้ำมันกระเด็นถูกมือแม่เพียงหยดสองหยด แม่ยังเจ็บจนน้ำตาแทบร่วง และเป็นแผลอยู่หลายวันกว่าจะหาย ลองคิดดูซิลูกว่าถ้าเราต้องถูกน้ำเดือด ๆ ราดทั้งตัวจะทรมานสาหัสเพียงไหน เราคงจะสุกพองไปทั้งตัว เราไม่อยากจะให้ใครมาทำร้ายกับเราอย่างนั้น เราก็คงไม่ทำร้ายใครก่อน แม่ผู้นั้นจะเป็นเพียงสัตว์เดรัจฉานก็ตามที”

“แล้วคุณแม่ไม่กลัวเชื้อกาฬโรคบ้างหรือคะ”

“กลัวซิลูก ขึ้นชื่อว่าเชื้อโรคแล้วไม่เห็นว่าจะมีอะไรดีเลย แม่ถึงได้พยายามที่จะจัดบ้านให้สะอาดไม่รกรุงรังแล้วไม่ยอมให้เศษอาหารตกกลาดเกลื่อน แม้ถึงใส่ผงก็ต้องพยายามปิดให้มิดชิดเมื่อหนูไม่มีที่จะซุกซ่อนได้ ไม่มีอาหารจะกิน มันก็จี้เกียจเข้ามาเองแหละลูก”

ลูกนกถอนใจเบา ๆ

“พวกหนูนี่ เป็นสัตว์ที่มีกรรมแท้ ๆ มีแต่คนรังเกียจที่กับนกคนรักและเอ็นดูมัน แต่หนูใคร ๆ ก็ไม่อยากจะเข้าใกล้ แต่ก็

ยังดีที่คุณแม่ของคุณนกไม่ชอบที่จะเอาน้ำร้อนราดหนูหรือจุดไฟเผามัน”

แม่ดึงลูกนกมากอด

**“พระพุทธเจ้าทรงสอนไม่ให้เรารังแกสัตว์ หรือฆ่าสัตว์
แม้มนุษย์ด้วยกันเองก็ทรงสอนไม่ให้รังแกกันหรือฆ่ากัน นอก
จากพระพุทธเจ้าจะทรงสอนไม่ให้รังแกกันไม่ให้ฆ่ากันแล้ว
ยังได้ทรงสอนให้เรามีความเมตตา กรุณาต่อกันอีกด้วยจะ”**

ทบทวนชวนคิด

๑. ถ้าไม่อยากให้หนูเข้ามารบกวนในบ้าน ควรทำอย่างไร
๒. ถ้าเราไม่อยากถูกรังแก เราต้องไม่รังแกผู้อื่นก่อนใช่หรือไม่
๓. พระพุทธเจ้าทรงสอนให้เรามีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์และมนุษย์ใช่หรือไม่

๔

ความเอื้อเฟื้อ

“ตั้งแต่ลูกจำความได้ ลูกยังไม่เคยเห็นคุณแม่ฆ่าสัตว์สักตัว
 หนึ่งเลยคะ เห็นมีก็แต่ช่วยเหลือทั้งนั้น ลูกยังจำได้ที่คุณแม่ช่วย
 ลูกสุนัขที่ตกน้ำ จวนจะจมน้ำตาย คุณแม่ลุยน้ำลงไปช่วยอุ้มขึ้น
 มาบนบก แล้วคุณแม่ก็ยังช่วยสุนัขที่ถูกรถชนที่ถนนแล้วยังไม่ตาย
 บ่อย ๆ”

แม่อมยิ้มในความช่างจำของลูกนก

“ลูกจำได้หรือจ๊ะ”

ลูกนกพยักหน้าพลางพูดต่อ

“จำได้ซิคะ ครั้งหลังสุดนี้ที่หน้าตลาดนัดสวนจตุจักร
 นี่เอง สุนัขถูกรถชนเลือดแดงไปหมดเลย นอนหายใจแหม่ว ๆ
 ทำตาปริบ ๆ คุณแม่จอดรถลงไปข้างคนกวาดถนนให้เขาอุ้มไป
 หาเจ้าของ”

“ใช่ซิลูก เพราะมันมีปลอกคอนี่จะ ไม่อย่างนั้นเราก็คงจะต้องพาไปหาหมอเสียเองแล้ว นับว่าความจำของลูกดีมาก หลายเดือนแล้วยังไม่ลืม”

“จะลืมได้ยังไงคะ เพราะลูกนกก็สงสารมันเหมือนกัน ถ้าคุณแม่ไม่จ้างคนอุ้มออกจากถนน มันก็ต้องถูกรถคันอื่นทับแบนแน่ ๆ เลย”

แม่ยกมือขึ้นลูบศีรษะลูกด้วยความรักและเอ็นดู

“ลูกเห็นอย่างนี้ก็ดีแล้ว ต่อไปภายหน้าลูกก็จะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วลูกก็อาจจะต้องขับรถเอง ลูกควรจะมีบัตรระวางในการขับรถ ในที่ที่มีคนพลุกพล่านเราจะขับรถเร็วไม่ได้ เพราะอาจพลาดพลั้งไปชนคนได้”

ลูกนกพูดต่อให้แม่

“นอกจากอาจพลาดพลั้งไปชนคนแล้ว ยังอาจพลาดพลั้งไปชนสุนัขได้อีกด้วย”

แม่หัวเราะชอบใจ ลูกนกพูดต่อ

“สุนัขบางตัวรู้ภาษาเหมือนคนนะคะ อุตส่าห์ข้ามถนนในทางม้าลาย แต่บางทีก็ยังถูกรถชนตายในทางม้าลายเสียอีก”

“อย่าว่าแต่สุนัขเลยลูก แม้คนก็เคยถูกรถชนในทางม้าลายกันมาแล้วนับไม่ถ้วน หรือแม้แต่ตำรวจจราจรเองก็ยังโดนเหมือนกัน ทั้ง ๆ ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ด้วยซ้ำไป นี่เพราะการขับรถเร็ว หรือประมาทนั่นเอง”

“คุณแม่ขา แล้วทำยังไงจะข้ามถนนไม่ให้ถูกรถชนล่ะคะ”

“ก็จะต้องมีความเอื้อเฟื้อกันทั้งสองฝ่ายซิจ๊ะ ทั้งคนขับรถ และคนเดินถนน คนข้ามถนนที่ดีควรจะข้ามในทางม้าลาย หรือ สะพานที่เขาทำไว้ให้สำหรับข้าม คนขับรถที่ดีเมื่อมีคนกำลังข้ามที่ ทางม้าลาย ก็ควรจะหยุดให้คนได้ข้ามกันโดยสะดวก แม้ไม่มี สัญญาณไฟหรือตำรวจจราจรกำลังให้สัญญาณก็ตามที”

พ่อของลูกนกเดินยิ้มแจ่มใสเข้ามาร่วมวงด้วย

“บางที่พ่อหยุดให้คนข้ามในทางม้าลายแล้ว แต่คนข้ามก็กลับ เดินลุยกัน เหมือนเดินเล่นอยู่ในสวนดอกไม้แบบนี้ จะให้พ่อทำ ยังไงดีล่ะลูกนก”

ลูกนกหัวเราะก่อนตอบ

“ชนให้กระเด็นเลยซีคะ จะได้ชัด”

พ่ออุทาน

“อ้าว ทำไมคุณเคียดนักล่ะลูก”

ลูกนกหัวเราะร่วนในคำพูดของพ่อ

“ลูกนกแกล้งพูดนะค่ะ”

“ແหม ถ้าพ่อชนเข้าจริง ๆ จะเป็นยังไรรู้ไหม คนถูกชน ไม่ตายก็ปางเหลืง”

“กางเหลืงเป็นยังไรคะ คุณพ่อ”

พ่อยิ้ม “ก็เจ็บหนักนะซีลูก ไม่ตายก็ปางเหลืงแล้วนะ ที่นี้ พ่อก็ต้องถูกตำรวจจับใส่ห้องขัง ต่อไปก็พ่อแม่พี่น้อง ภรรยาหรือ สามี อาจจะรวมถึงลูกเต้าเขาอีกด้วย ก็คงจะร้องไห้กัน กระจองอแง เพราะคนที่เขารักต้องมามีอันเป็นไป”

ลูกนกอุทานบ้าง

“โอ้โฮ ผลเสียมีมากนะคะคุณพ่อ”

พ่อพยักหน้าพลางอธิบายต่อ

“เห็นไหมลูกเพราะความโมโหเพียงวูบเดียว ขับเร็วเพียง
หน้อยเดียวหรือประมาทเพียงนิดเดียว ผลเสียหายจะตามมา
ยาวเหยียดอย่างลูกว่านั่นแหละ”

พ่อสรุป

“เพราะฉะนั้น การใช้รถใช้ถนน จะต้องเห็นอกเห็นใจกันทั้ง
สองฝ่ายทั้งคนเดินและคนขับ ถ้าเห็นว่ารถกำลังวิ่งมาด้วยความเร็ว
สูง คนเดินก็ไม่ควรไปข้ามตัดหน้าเขา เพราะคนเดินอาจถูกชน
กระเด็นไปก็ได้ หรือถ้ารถเขาหลบคนเดิน รถเขาอาจพลิกดีลังกา
หลายทอดก็ได้ สำหรับคนขับรถเมื่อเห็นว่าที่ใดจอแจมีคนมาก หรือ
จอแจเพราะโรงเรียนกำลังเลิก ก็ควรจะชะลอความเร็วลง แล้วขับ
ด้วยความระมัดระวัง ให้นึกถึงว่าคนเหล่านั้นหรือเด็ก ๆ เหล่านั้นเขา
ก็รักชีวิตของเขา เหมือนกับที่เรารักชีวิตของเราและไม่อยากถูกรถชน
เหมือนกัน พ่อคิดว่าถ้าทุกคนต่างก็มีความเอื้อเฟื้อกันเห็นอกเห็นใจ
ซึ่งกันและกัน ไม่ทำอะไรตามใจชอบ อยากข้ามถนนที่ตรงไหนก็
ข้าม อยากจอดรถที่ไหนก็จอด อยากขับเร็วแค่ไหนก็ขับ คน
ถูกรถชนก็จะมีเพิ่มขึ้น คนที่ขับรถชนเขาก็จะถูกตำรวจจับไปใส่ห้อง
ขังเพิ่มมากขึ้น”

ลูกนกชะโงกหน้าเข้าไปใกล้ ๆ พ่อพลางฉอเลาะ

“แหม ลูกนกอยากให้คุณพ่อไปพูดอย่างนี้ทางโทรทัศน์จังเลย

พวกที่เขาชอบทำผิดเขาจะารู้สึกตัวไฉนคะ”

“ตกลงลูก ลูกไปติดต่อขอเวลาจากสถานีให้พ่อด้วยนะ แล้วพ่อจะไปพูดจ๊ะ”

ทุกคนหัวเราะขึ้นพร้อม ๆ กัน

บ่ายวันนั้นพ่อทำหน้าที่เป็นคนขับรถ พาสองแม่ลูกไปยังตลาดนัดสวนจตุจักร เมื่อใกล้จะถึงตลาดมีชายแก่ ๆ คนหนึ่งกำลังเดินแบกมัดไม้กวาดอยู่ข้างทาง เสียงคุณแม่ร้องบอกให้จอดรถ

“จอดแล้วขอรับกระผม คุณนายต้องการสิ่งใดมีทราบ”
พ่อพูดขึ้นมา

“โอ้ มัวแต่พูดเล่นอยู่ได้ ลูกคนนั้นแกเดินไปไกลแล้วละจ๊ะ”
แม่พูดพลางชี้มือ

“อ้อ คุณนายอยากได้ไม้กวาดนั่นเอง เอ้า เดี่ยวจะเลื่อนรถตามลุงไปให้”

พ่อขับรถตามคนขายไม้กวาดมาจนใกล้แล้วจึงหยุดรถ พลากร้องเรียก

“ลุงครับลุง ไม้กวาดขายยังไฉ่ คุณนายท่านอยากจะได้สักสองสามอัน”

ลุงคนขายไม้กวาดหยุดเดิน พลาวยกมัดไม้กวาดอันหนึ่งก้มลงวางกับพื้น

“อยากจะได้ทั้งหมดนั้นแหละจ๊ะ ลุง”

พ่อทำตาโต คนขายไม้กวาดทำหน้าง ๆ

“มีกี่อันละจ๊ะลุง แล้วก็อันละเท่าไร”

“อันละ ๑๕ บาทครับ มีก็อันต้องขอผมนับก่อน”

ผู้ชรา นับไม้กวาดอย่างชะมัดเขม้น

“สองโหลครึ่งครับคุณนาย”

ลุงบอกจำนวนไม้กวาด พลายยกมือขึ้นปาดเหงื่อที่หยาดหยดอยู่เต็มใบหน้า ท่ามกลางแดดอันร้อนจัด แม่มองดูสภาพนั้นด้วยความสงสารพลายนึกในใจว่า

“ถ้าพ่อแม่ของเรามีอายุแก่ปานนี้แล้ว เราจะไม่ยอมให้ทำงานหนักด้วยการแบกหามของเป็นจำนวนมาก ๆ อย่างนี้ เดินเร่ขายไปตามท้องถนนเป็นเด็ดขาด เพราะคนที่แก่มาก ๆ แล้วเรี่ยวแรงกำลังก็ไม่ค่อยจะมี อาจเป็นลมเพราะอากาศร้อนจัดได้ง่ายกว่าคนหนุ่มสาว นัยน์ตาก็ฝ้าฟางมองดูอะไรไม่ชัดเจน อาจทำให้ถูกรถชนได้ง่าย ๆ เมื่อเวลาข้ามถนน หูก็มักจะตึงไม่ค่อยได้ยินเสียงอะไร ก็อาจจะทำให้ไม่ได้ยินเสียงรถวิ่งหรือเสียงแตรรถ และเป็นเหตุให้ถูกรถชนได้ง่าย ๆ อีกเหมือนกัน”

คนขายไม้กวาดซึ่งบัดนี้ทรุดตัวลงนั่งยอง ๆ คล้ายหมดเรี่ยวแรงมองหน้าแม่เหมือนรอฟังคำตอบ เมื่อเห็นแม่นิ่งเงียบอยู่นาน ลุงจึงพูดขึ้นมาว่า

“ผมขายปลีกอันละ ๑๕ บาท แต่ถ้าคุณนายรับเป็นโหล ผมจะคิดเพียง ๑๕๐ บาทเท่านั้นครับ ไม้กวาดแบบนี้ใช้ทนทานมาก ไม่เสี้ง่ายหรือครับ”

แม่พยักหน้า

“แต่แรกฉันคิดว่าจะเหมาลุงทั้งหมด ไม่นึกว่าจะมีจำนวน

มากถึง ๓๐ อัน เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ฉันจะซื้อถุงหนึ่งโหล ให้
อันละ ๑๕ บาท ถุงไม่ต้องลดให้ฉันหรอก”

“ผมคิดคุณนายโหลละ ๑๕๐ บาทครับ”

ถุงพุดพลาถนั้บไม้กวาดจำนวน ๑๒ อัน แล้วมัดส่งให้
แม่ พ่อรับมาถือไว้พลาถนำไปเก็บไว้ที่ด้านท้ายของรถยนต์ แม่
นับเงินส่งให้ลุงคนขายไม้กวาด

“ถุงไม่ต้องลดให้ฉันหรอกจะ ที่ฉันซื้อไม้กวาดถุงเป็น
จำนวนมากอย่างนี้ ก็เพราะสงสารถุงที่ต้องแบกของหนัก ๆ ทั้ง ๆ
ที่แก่มาแล้ว จึงอยากให้ของที่ลุงแบกมีจำนวนน้อยลง และอยากให้
ลุงได้กำไรมาก ๆ ด้วยเราสามคนนี่สงสารลุงจะ”

พ่อจับมือชายชราให้มารับเงินจากมือของแม่ ลุงยกมือไหว้
แม่ มีน้ำตาคลออยู่ในดวงตาของลุงที่น้ำสงสาร

“ลูก ๆ ของผมหลายคน ผมเลี้ยงมันมาตั้งแต่เนื้ย
กุ่มใหญ่ มันยังไม่เคยสงสารผม แต่คุณนายไม่เคยเห็นผมมา
ก่อนเลย ทำไมถึงได้มีเมตตาต่อผมถึงเพียงนี้ ซื้อไม้กวาดทีละ
๑๒ อัน ใช้ทั้งปีก็ยังไม่หมด แล้วยังแถมเงินให้ผมอีก”

คนแก่ขายไม้กวาดยกมือขึ้นป้ายน้ำตาแห่งความคันคันใจที่
เอ่อท่วมดวงตาขึ้นมา

“ลุงครับ การที่คุณนายท่านให้เงินลุงอย่างนี้ ไม่ได้หมาย
ความว่า ท่านร่ำรวยหรอกนะครับ แต่เพราะคุณนายสงสารที่เห็นว่า
ลุงแก่มาแล้วยังต้องมาเดินแบกของหนัก ๆ ไปตามถนนที่ร้อนระอุ
อีก คุณนายจึงอยากจะช่วยผ่อนคลายความทุกข์ให้ลุงบ้าง แม้

เล็กน้อยก็ยังดี”

ชายชรายกมือขึ้นท่วมศีรษะ

“สาธุ ขอให้คุณนายและครอบครัวเจริญเถิดครับ ผมคงจะ
สิ้นน้ำใจของท่านไม่ลงแน่ ๆ เพราะผมไม่ค่อยได้รับน้ำใจแบบนี้
บ่อยนัก นานเต็มทีที่ว่าจะได้พบสักครั้งหนึ่ง บางคนจะซื้อไม้กวาด
ของผมสักอันหนึ่ง ก็เลือกแล้วเลือกอีก ให้ผมรู้ออกมาสองมัด
สามมัด ราคาก็ต่อกันแล้วต่อกันอีกผมจะได้กำไรอันหนึ่งเพียงสอง
สามบาทเท่านั้นเองครับ กว่าจะขายได้สัก ๑๐ อันก็เดินกันเหงื่อตก
ทีเดียวครับ เหน็ดเหนื่อยลำบากลำบากอย่างไรก็ต้องอดทนทำไป
ครับ ไม่อย่างนั้นก็ไม่มีเงินซื้อข้าวกิน”

ลูกนกทำตาแดง ๆ

“แล้วลูกของตาที่ว่ามีหลายคนนะ เขาไม่เลี้ยงตาบ้าง
เชียวหรือจ๊ะ”

“โธ่ คุณหนูครับ ถ้าเขาเลี้ยงผม ผมก็คงจะไม่ต้องมา
กระเสือกกระสนอย่างนี้นะซีครับ”

“ลูก ๆ ของตานี้คงจะใจร้ายมากขึ้นะ พ่อคนเดียวถึงเลี้ยง
ไม่ได้หรือว่าเขาไม่มีเงิน”

ลูกนกพูดอย่างเคือง ๆ ชายชราโบกมือห้าม

“เขาหาได้ เขาก็เอาไว้เลี้ยงลูกเลี้ยงเมียเขาก่อน ผมไม่ว่า
เขาหรอกครับ มือเท้าเรายังดีก็เดินหากินไปเรื่อย ๆ เขาให้ที่เรา
ซุกหัวนอนก็บุญโขอยู่แล้วครับ”

“วันนี้ตาขายได้เยอะแล้ว นั่งพักเสียบ้างก็ได้ เพราะแดด

มันร้อนจัดเดียวจะเป็นลม”

“ขอบคุณครับคุณหนู ผมลาละครับท่าน ขอให้ทุกท่าน
มีแต่ความสุขความเจริญนะครับ”

ชายชราขมมือไหว้อำลา ยกมัดไม้กวาดที่เหลือแบกใส่บา
เดินจากไปด้วยท่าทางอิดโรย มีสายตาของพ่อ แม่ ลูกมองตาม
ไปด้วยความสงสารและเห็นใจ พ่อและแม่ต่างก็เข้ามาในรถ

“คุณแม่ขา ลูกนกจะไม่ยอมให้คุณแม่ต้องลำบากอย่างตา
คนนี้จริง ๆ นะคะ”

“อ้าว แล้วพ่อละ ลูกนกจะปล่อยให้พ่อลำบากอย่างลุงชาย
ไม้กวาดหรือจ๊ะ”

ลูกนกถึงแก้มพ่อเบา ๆ ที่ยื่นหน้าเข้ามาถามจนใกล้

“ແหม ใครจะยอมปล่อยให้พ่อแม่ที่แก่แล้วของตัวต้องมา
แบกของหนัก ๆ เดินไปตามถนนอย่างนี้ละ คุณพ่อคุณแม่เคยเลี้ยงดู
ลูกนกให้เป็นสุขสบายมาเป็นเวลานาน เมื่อคุณพ่อคุณแม่แก่ลง
แล้ว ไม่มีเรี่ยวแรงแล้ว ลูกนกก็ต้องเลี้ยงดูเป็นการตอบแทนซึ่งะ
ที่คุณแม่ยังเลี้ยงคุณตาคุณยายได้ให้อยู่บ้านทำงานนิด ๆ หน่อย ๆ
คุณพ่อก็เลี้ยงคุณปู่คุณย่าได้ไม่ต้องให้ไปทำงานอะไรให้ลำบาก
แล้วทำไมลูกนกจะเลี้ยงคุณพ่อคุณแม่ตอนแก่แล้วบ้างไม่ได้ จริง
ไหมคะ”

แม่ยิ้มอย่างอ่อนหวาน พ่อก็พลอยหน้าบานไปด้วยในคำพูด
ของลูกสาว

“ขอบใจจ๊ะ ลูกรัก แม่ดีใจมากที่ได้ยินลูกพูดเช่นนี้ แม่รู้สึก

ภูมิใจในตัวลูก และภูมิใจในความดีที่ได้ทำไปแล้ว ความเอื้อเฟื้อที่แม่ให้ต่อทุกคนด้วยความบริสุทธิ์ใจนั้น ไม่ทำให้แม่ผิดหวังเลย ทุกครั้งที่ได้ให้ความช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกับใคร ๆ แม่ก็มีความสุขใจทุกครั้งไป ยิ่งมาได้ยินคำพูดของลูกนกในวันนี้ แม่ยิ่งปลาบปลื้มใจมาก สมจริงดังที่พระพุทธศาสนาได้สอนเราไว้ว่า **ผู้ใดทำกรรมอย่างไรไว้ ก็จะได้รับผลกรรมอย่างนั้น ผู้ใดทำความดี ก็จักได้รับผลดีตอบแทน ผู้ใดทำความชั่วก็จักได้รับผลชั่วตอบแทน**

พ่อทำหน้ายิ้ม ๆ พูดต่อให้

“และผู้ใดชอบช่วยเหลือเอื้อเฟื้อใครต่อใครเสมอมา ผู้นั้นก็จักมีผู้มาเอื้อเฟื้อเสมอ ๆ เช่นเดียวกัน”

แม่ยิ้มแย้มในคำพูดของพ่อ พลังดังตัวลูกเข้ามาใกล้ ๆ แล้วกล่าวชมเชยอีก

“คำพูดของลูกนกเมื่อกี้ ทำให้แม่ปลื้มใจมาก ช่างสมกับเป็นลูกของแม่จริง ๆ นะ”

พ่อย่นหน้าเข้ามาใกล้ ๆ ลูกนกบ้าง

“สมกับเป็นลูกของพ่อด้วยอีกคนหนึ่งจะ”

ทั้งพ่อแม่ลูกต่างก็หัวเราะขึ้นมาพร้อม ๆ กันด้วยความสุขใจ

ครั้นแล้วพ่อก็ขับรถมุ่งตรงไปยังตลาด เพื่อซื้อผักและผลไม้ตามที่แม่ต้องการก่อน หลังจากนั้นจึงจะไปซื้อต้นไม้ตามที่กำหนดไว้ต่อไป

ทบทวนชวนคิด

๑. เมื่อนักเรียนข้ามถนน ควรข้ามในทางม้าลาย หรือ สะพานที่ทำได้สำหรับข้าม ไซ้หรือไม่
๒. ขณะข้ามอยู่ในทางม้าลาย หากมีรถเขาหยุดให้ เราควรเดินข้ามให้เร็วขึ้น ไซ้หรือไม่
๓. การเอื้อเฟื้อต่อคนชรา หรือผู้ที่อ่อนแอกว่า เป็นสิ่งที่น่ากระทำหรือไม่ เพราะเหตุใด
๔. เมื่อนักเรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ มีงานทำ มีรายได้ คิดจะเลี้ยงดูคุณพ่อคุณแม่ หรือผู้ปกครองที่ท่านแก่เฒ่าแล้วนั้นหรือไม่
๕. พระพุทธศาสนาสอนเรื่องคนทำความดี ความชั่ว ไว้ว่าอย่างไร

คณะกรรมการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสืออ่านเพิ่มเติม
และหนังสืออุทิศเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและจริยธรรม ระดับ
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

นายประโมทย์ ไชยกิจ	ประธานกรรมการ
พระเทพโสภณ (กมล โกวิท)	กรรมการที่ปรึกษา
พระโสภณคณาภรณ์ (ระแบบ จิตดาโณ)	กรรมการที่ปรึกษา
นางแม่นมาส ขวลิต	กรรมการที่ปรึกษา
นายสุชีพ ปุญญานุภาพ	กรรมการ
นายจรัส ดวงธิดาร	กรรมการ
นางสุน อมรวิวัฒน์	กรรมการ
นายเย็นใจ เลาหวนิช	กรรมการ
นายสมพร เทพสิทธิ์า	กรรมการ
นางมาลินี ฝโลประการ	กรรมการและเลขานุการ
นายสุระ ดามาพงษ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวพรรณงาม เข้มบุญเรือง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวปราณี สิ้นธุสอาด	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวอุ้มบุญ สิงห์อัสวิน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้เรียบเรียง

นางพุลศรี เจริญพงษ์

ปกและภาพประกอบ

นายกิตติวัฒน์ เหลืองเจริญลาภ

นายพุลศักดิ์ แก้วช่วย

คณะบรรณาธิการ

นางแม่นมาส ชวลิต

นางมาลินี ผโลประการ

นายสุระ ดามาพงษ์

นางสาวพรรณงาม แยมบุญเรือง

นางสาวปราณี สันธูสอาด

นางสาวอุ้มบุญ สิงห์อัสวิน

นางสาวสุภารัตน์ ล่องทอง

